

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Розовик Ірина Валентинівна, здобувач ступеня вищої освіти магістра навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ.

Науковий керівник: професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Лапка Оксана Ярославівна**.

Верховенство права є одним із базових і найцінніших здобутків людства. Дане положення зазначено у багатьох документах ООН, Ради Європи, відображено у конституціях багатьох країн світу, зокрема, і в Конституції України.

Розбудова незалежної України ознаменувалась проголошенням і закріпленням в Конституції України принципу верховенства права. Закріпленням даного принципу в Основному Законі продемонструвало прагнення нашої держави будувати свою правову систему на основі принципів, що визнаються фундаментальними для будь-якого демократичного суспільства.

Принцип верховенства права є одними з найважливіших рис правової та демократичної держави, який покликаний забезпечувати стабільність в умовах суспільних змін, що сприятиме належній реалізації законних прав людини і громадянина та виконання нею обов'язків [1]. Так, для забезпечення правового порядку та стабільності відносин у суспільстві, уникнення соціальних конфліктів та унеможливлення зловживання владою доцільно належним чином дотримуватися норм чинного законодавства.

Питаннями вивчення та дослідження верховенства права займалися багато вітчизняних вчених. Серед них, зокрема, такі вчені, як М. Козюбра, О. Скакун, С. Максимов, Т. Середняк, П. Рабінович, М. Кравчук, К. Трихліб, А. Пухтецька та інші.

Забезпечення верховенства права, захист прав і свобод людини – одна з найбільш болючих і гострих проблем сьогодення. Для того, щоб принцип верховенства права визнався та фактично діяв в Україні, як це проголошено в Конституції України, насамперед необхідно щоб термінологія, що застосовується в межах цієї концепції, була визначена з достатньою точністю [2, с. 110].

До проблем реалізації та захисту прав людини і громадянина в Україні в контексті верховенства права можна віднести: низький рівень правової культури і правової свідомості переважної більшості членів нашого суспільства; незадовільний рівень зовнішнього виховного впливу на кожну людину з боку суспільства та самовиховання за наявності у багатьох людей реального відчуття власної честі та гідності; низький рівень дотримання законності у житті суспільства і держави та беззастережної відповідальності кожної без винятку особи перед собою і оточенням за процес і результати своєї діяльності.

Досліджуючи права людини і громадянина, П. Рабінович трактує верховенство права як всезагальну роль права у стосунках між усіма учасниками суспільного життя, у життєдіяльності державних і недержавних організацій, соціальних спільностей, груп, об'єднань, усіх людей [3, с. 11].

В цілому дослідження широкого спектру думок і підходів до розуміння сутності верховенства права дає змогу стверджувати, що ідея верховенства права є однією з базових у європейській правовій традиції і сягає своїм корінням у глибоку давнину.

Принцип верховенства права в українській правовій системі знайшов відображення у одному з рішень Конституційного Суду України: «Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозахисну діяльність, зокрема у закони, які за своїм

змістом мають бути проникнуті, передусім, ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Оприлюднення Конституційним Судом України свого розуміння верховенства права видається надзвичайно важливою, непересічною подією у громадському й державному житті України. Адже завдяки цьому вперше запроваджується, можна сказати, офіційний еталон інтерпретації принципу верховенства права.

Верховенство права не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема, норми моралі, традиції, звичаї, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. [4, с. 155]. Всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка певною мірою дістала відображення в Конституції України.

У суспільстві, в якому декларується верховенство права, повинно бути створено відповідні юридичні гарантії не тільки належного виконання забезпечення прав і свобод людини, а й гарантії їх охорони, а також захисту.

В правовій державі кожна особа повинна мати можливість безперешкодно реалізовувати надані їй права у повному обсязі і при цьому повинна чітко усвідомлювати, що державою створено відповідні правові та інституційні механізми, за допомогою яких кожна особа може розраховувати на сприяння в реалізації наданих прав, а також на їх захист і охорону.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що ідея верховенства права, забезпечення прав і свобод людини є актуальною у процесі становлення і розвитку України як правової держави. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути насичені передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені рівнем його культурного розвитку [3, с. 57].

Верховенство права є важливим принципом, який повинен визначати зміст діяльності державної влади з метою забезпечення прав і свобод людини, а також демократичного розвитку держави. Даний принцип має застосовуватись в усіх сферах суспільного і державного життя

Список використаних джерел:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. - 1996. - № 30. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
- 2.Середняк Т.К. Верховенство права в Україні: проблеми розуміння та застосування: монографія/Т.К.Середняк.-Дніпропетровськ,2014.-124с.
3. Рабінович П. М. Права людини і громадянина в Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень) / П. М. Рабінович. — Х.: Право, 1997. — 56 с.
- 4.Трихліб К.О. Верховенство права: сучасні інтерпретації / К.О. Трихліб // Учёные записки Таврич. нац. ун-та им. В.И. Вернадского. Серия «Юрид. науки». – 2013. – № 2-1 (Ч. 1). – Том 26 (65). – С. 152-163.